

Blera motivaziun è avant maun

Retschertga dal student Lars Prevost tar Rumantschas e Rumantschs en la Bassa

En il rom da sia lavur da master a la Scol'auta da Lucerna ha Lars Prevost realisà ina retschertga davart ils giavischs e basegns futurs da Rumantschas e Rumantschs en la Bassa.

FOTO MARTIN GABRIEL

MARTIN GABRIEL/FMR

■ **Ordaifer ils territoris da tschep rumantschs, en l'uschenunada diaspora rumantscha, abiteschan circa 20 000 Rumantschas e Rumantschs. Per la URB, l'Uniun da las Rumantschas e Rumantschs en la Bassa, ch'è ina da las uniuns affiliadas da la Lia Rumantscha, èn las activitads futuras en la Svizra bassa in tema impurtant.** Susteigniment survegn la URB ussa dal student Lars Prevost da Cuir/Sent. En il rom da sia lavur da master a la Scol'auta da Lucerna ha el realisà ina retschertga davart ils basegns futurs en la Bassa.

Il giuven student d'economia da manaschi preschenta plain entusiassem ils resultats da sia lavur da retschertga tar Rumantschas e Rumantschs da la Bassa. «Ils Rumantschs che vivan en auters territoris linguistics m'interessan.» Cun retschertgar en l'internet davart la diaspora haja el chattà la pagina da l'Uniun da las Rumantschas e Rumantschs en la Bassa (URB). Tras il contact cun il president da l'URB, Roman Pfister, haja el survegnì access a las infurmaziuns necessarias. Plinavant haja el già la pussaivladad da preschentar l'idea da ses questunari a la radunanza generala da la URB.

La motivaziun e las ideas èn avant maun

Il termin per returnar la retschertga è scadi. 186 personas han elavurà il questunari en la rait e tramess quel a Lars Prevost: «Jau sun fitg cuntent.» Ina conclusiun dals questunaris returnads è che Rumantschas e Rumantschs en la Bassa han ina gronda motivaziun da collavurar. «Er la voluntad da tschertgar novas vias da collavuraziun è propi avant maun», di Lars Prevost.

Circa in terz da las respostas derivian da la commembranza da l'URB sezza. Dus terzs na sajan dentant betg com-

«Da las intervistas cun las personas dal fatg resorta il ferm giavisch, da realisar in di rumantsch a Turitg»»

Lars Prevost, student d'economia da manaschi

members ubain sajan part d'ina altra uniun rumantscha.

Sper ils questunaris ha Lars Prevost survegnì impuls or d'intervistas ch'el ha fatg cun personas engaschadas per lingua e cultura rumantscha, exponents sco per exempel il professor da rumantsch Rico Valär, Marco Solinger che fa part da la URB, cusseglier naziunal Martin Candinas, Andreas Gabriel da la Lia Rumantscha, u era Marco Denoth, politicher da Turitg cun ragischs rumantschas. E sa chapescha haja el er retschertgà las purschidas d'autras uniuns, sco per exempel l'Uniun dals Vallesans da Berna u la Pro Ticino Svizra cun sias bleras secziuns. Da quests scleriments haja el suprendì insquantas chaussas che funcziuneschian apparentamain bain.

In di rumantsch a Turitg

Las trais purschidas las pli tschertgadas tenor la retschertga èn ils referats (sco en fin qua tar la URB), ma er concerts ed oc-

currenzas litteraras. «Da las intervistas cun las personas dal fatg resorta il ferm giavisch, da realisar in di rumantsch a Turitg», di Lars Prevost, «cun in bun concept pudessan ins tenor mes partenaris er survegnir finanzas publicas per in tal di.» L'idea fiss da far ina giada in di cun in program fitg varià per in publicum giuven e pli vegl. «E durant in tal di pudessan ins entrar en contact cun bleras personas.»

Focusar sin las gruppas en mira

Ina conclusiun che Lars Prevost tira da sia retschertga en la diaspora è che l'Uniun da las Rumantschas e dals Rumantschs en la Bassa haja ina bun focus pertutgant las gruppas en mira. «Tenor mai n'èsi betg da midar il focus per exempel mo sin ils giuven. Per quels datti la GIURU (Giuventetgna Rumantscha) cun ina fitg bun'offerta.» Per tschertas occurrenzas a Turitg, ma er en auters lieus da la Svizra pudessan ins dentant tenor el trair a niz sinergias cun autras uniuns rumantschas. «Ina pussaivladad da proceder communalmain, fiss per exempel da marcar preschientscha fisica cun in stan durant occurrenzas existentas en la Bassa.»

URB tschertga personas che s'engaschan

Lars Prevost scriva proximamain sia lavur cun recumandaziuns e propostas per mauns da sia facultad, ma er per mauns da la URB.

Il president da l'URB, Roman Pfister è fitg cuntent d'avair novas infurmaziuns davart ils giavischs da las Rumantschas e dals Rumantschs en la Bassa. «Nus vegnin a far ina evaluaziun dals resultats ed alura empruvar da realisar las propostas tenor las forzas che nus avain», di Roman Pfister, «quai che nus sperain fermamain è da chattar personas ch'èn prontas da s'engaschar activamain per novas purschidas.»